

Облік і оподаткування

УДК 339.543:637.1:004

DOI <https://doi.org/10.5281/zenodo.20806620>

**Інформаційне забезпечення та митний контроль експорту молочної
продукції в умовах євроінтеграції України**

Суліменко Лариса Антонівна,

кандидат економічних наук, професор,
професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Поліський національний університет,
Старий бульвар, 7, м. Житомир, Україна, 10002
<https://orcid.org/0000-0003-0255-1642>

Цегельник Ніна Іванівна,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Поліський національний університет,
Старий бульвар, 7, м. Житомир, Україна, 10002
<https://orcid.org/0000-0001-6388-9124>

Прийнято: 19.05.2026 | Опубліковано: 30.05.2026

Анотація. У сучасних умовах євроінтеграції України підвищується значення ефективного інформаційного забезпечення та митного контролю експорту агропродовольчої продукції, зокрема молочної галузі, що й зумовило дослідження особливостей цих процесів в умовах адаптації до європейських вимог.

Метою дослідження є аналіз сучасного стану інформаційного забезпечення митного контролю експорту молочної продукції та визначення напрямів його вдосконалення відповідно до європейських вимог.

У процесі дослідження використано системний підхід для узагальнення взаємозв'язків між елементами інформаційного забезпечення та митного контролю експорту молочної продукції, структурно-логічний аналіз для визначення основних складових інформаційної інфраструктури митного контролю, порівняльний аналіз для оцінювання динаміки та структури експорту молочної продукції України, а також узагальнення та абстрактно-логічний метод для формування висновків і визначення напрямів удосконалення цифрових інструментів митного контролю в умовах євроінтеграції.

У результаті дослідження встановлено, що в умовах зростання експорту молочної продукції посилюються вимоги до швидкості митного оформлення, відстеження продукції та відповідності європейським стандартам якості й безпечності. Проведений аналіз показав позитивну динаміку експорту молочної продукції України у 2023–2025 рр., збільшення валютної виручки та зростання частки експорту до країн Європейського Союзу. Водночас визначено основні проблеми інформаційного забезпечення митного контролю, серед яких фрагментованість інформаційних систем, дублювання даних, недостатня інтеграція з європейськими цифровими платформами та обмежене використання сучасних технологій у процесі управління митними ризиками.

Обґрунтовано напрями вдосконалення інформаційного забезпечення митного контролю, які передбачають інтеграцію інформаційних систем, автоматизацію перевірки документів, використання технологій штучного інтелекту та blockchain, а також гармонізацію митних процедур із європейськими стандартами. Реалізація запропонованих заходів сприятиме підвищенню ефективності митного контролю та конкурентоспроможності української молочної продукції на зовнішніх ринках.

Ключові слова: зовнішня торгівля, молочна продукція, митний контроль, інформаційне забезпечення, цифровізація, митні процедури, електронне декларування, простежуваність продукції, євроінтеграція, ризик-орієнтована система.

Information support and customs control of dairy product exports in the context of Ukraine's European integration

Larisa Sulimenko,

PhD in Economics, Professor, Professor of the
Department of Accounting, Taxation and Audit, Polissia National University,
7 Saryi Boulevard, Zhytomyr, Ukraine, 10002
<https://orcid.org/0000-0003-0255-1642>

Nina Tsehelnik,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Accounting, Taxation and Audit, Polissia National University,
7 Saryi Boulevard, Zhytomyr, Ukraine, 10002
<https://orcid.org/0000-0001-6388-9124>

Abstract. In the current context of Ukraine's European integration, the importance of effective information support and customs control over the export of agri-food products, particularly those of the dairy sector-is growing, which has motivated this study of the features of these processes in the context of adaptation to European requirements.

The aim of the study is to analyze the current state of information support for customs control of dairy product exports and to identify areas for its improvement in accordance with European requirements.

The study employs a systematic approach to generalize the interrelationships between the elements of information support and customs control of dairy product exports, structural-logical analysis to identify the main components of the information infrastructure for customs control, comparative analysis to assess the dynamics and structure of Ukraine's dairy product exports, as well as generalization and the abstract-logical method to draw conclusions and identify directions for improving digital customs control tools in the context of European integration.

The study found that, amid growing dairy product exports, requirements regarding the speed of customs clearance, product traceability, and compliance with European quality and safety standards are becoming stricter. The analysis revealed positive trends in Ukraine's dairy product exports for 2023–2025, an increase in foreign exchange earnings, and a growing share of exports to European Union countries. At the same time, the main problems in the information support for customs control were identified, including the fragmentation of information systems, data duplication, insufficient integration with European digital platforms, and limited use of modern technologies in the process of customs risk management.

Directions for improving the information support for customs control are substantiated, which include the integration of information systems, the automation of document verification, the use of artificial intelligence and blockchain technologies, as well as the harmonization of customs procedures with European standards. The implementation of the proposed measures will contribute to increasing the effectiveness of customs control and the competitiveness of Ukrainian dairy products in foreign markets.

Keywords: foreign trade, dairy products, customs control, information support, digitalization, customs procedures, electronic declaration, product traceability, European integration, risk-based system.

Постановка проблеми. В умовах поглиблення євроінтеграційних процесів Україна стикається з необхідністю адаптації національної системи

регулювання зовнішньоекономічної діяльності до вимог Європейського Союзу, особливо в агропромисловому секторі. Одним із стратегічно важливих напрямів є експорт молочної продукції, який має значення як для продовольчої безпеки держави, так і для формування її експортного потенціалу.

Ключовою проблемою залишається недостатній рівень ефективності інформаційного забезпечення митного контролю, яке не повною мірою відповідає вимогам прозорості, оперативності та гармонізації з європейськими стандартами. Фрагментованість інформаційних систем, обмежена міжвідомча взаємодія та недостатня цифрова інтеграція ускладнюють проходження митних процедур, підвищують ризики затримок у постачанні продукції та знижують конкурентоспроможність українських експортерів.

У зв'язку з цим виникає потреба у вдосконаленні інформаційної інфраструктури митного контролю, впровадження цифрових технологій обробки даних та забезпечення сумісності національних систем із європейськими підходами до управління митними процесами. Розв'язання цих завдань створює підґрунтя для підвищення ефективності експортних операцій та посилення позицій України на ринку молочної продукції ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження питань митного контролю та інформаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності формуються в межах трьох взаємопов'язаних підходів: правового, цифрового та логістико-економічного, що відображає загальну тенденцію цифровізації митних процесів в умовах євроінтеграції.

У межах правового підходу Л. М. Шевчук [1] та І. В. Співак [2] розкривають сутність митного контролю як інституційного механізму державного регулювання та акцентують увагу на необхідності його гармонізації з міжнародними стандартами. Водночас, ці дослідження мають переважно нормативний характер і недостатньо враховують цифрову трансформацію митної системи.

Цифровий напрям є найбільш розвиненим і представлений працями V. Borsa [3], Y. Terebeichuk [3], K. Єрешко [4], O. Хоми [4] та A. Пислиці [4], які обґрунтовують роль електронного декларування, автоматизованих систем ризик-аналізу та цифрових сервісів у підвищенні ефективності митного адміністрування. Однак у цих роботах переважає інструментальний підхід, тоді як питання інтеграції інформаційних систем у єдину архітектуру залишаються недостатньо дослідженими.

Окремі аспекти цифровізації митного адміністрування розглядають Г. Погрішук [5], Н. Головай [5], Л. Шевченко [6], О. Сидорович [7], А. Смалюк [7], О. Гребельник [8], М. Микита [8] та І. Орищенко [8], які пов'язують впровадження цифрових технологій із підвищенням прозорості, ефективності та зниженням корупційних ризиків. Разом із тим, відсутній єдиний підхід до оцінювання результативності цифрової трансформації митного контролю.

Логістико-економічний напрям досліджень представлений роботами М. Машенка [9], О. Сергієнка [9], І. Лісної [9], С. Степуриної [9], а також A. Litvin [10], R. Turcan [10], A. Stratila [10], I. Turcan [10] і N. Kshetri [11], які досліджують роль цифрових платформ, міжнародної торгівлі та блокчейн-технологій у забезпеченні прозорості ланцюгів постачання. Водночас, у цих працях переважає макrorівневий аналіз без урахування специфіки митного контролю окремих товарних груп.

Додатково питання інформаційної безпеки та цифрового фіскального простору розглядають В. Барановська [12], Н. Дзюбановська [13], А. Кізима [13], В. Маслій [13] та ін., а також проблеми фінансової стійкості молочної галузі – М. Вдовин [14] і В. Стобожик [14].

Питання вдосконалення митного оформлення та адаптації митного контролю до сучасних умов також досліджують Г. Назарова [15], Л. Кононенко [15], О. Васильєв [15], Г. Коломієць [16], Є. Бондаренко [17] та В. Угрин [17], які акцентують увагу на модернізації митних процедур, гармонізації з

європейськими стандартами та розвитку цифрових механізмів митного адміністрування.

Узагальнення наукових підходів свідчить про їх фрагментарність та недостатню інтеграцію правового, цифрового та галузевого вимірів аспектів митного контролю. Це ускладнює формування комплексної моделі інформаційного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності, особливо в сегменті агропродовольчої продукції.

Враховуючи специфіку молочної продукції як товару, що швидко псується, та підвищені вимоги до її простежуваності й сертифікації, виникає потреба у поглибленому дослідженні інформаційного забезпечення митного контролю саме в умовах євроінтеграції України.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри значну кількість наукових праць у сфері митного контролю та цифровізації зовнішньоекономічної діяльності, низка питань залишається недостатньо дослідженою. Насамперед, це стосується практичної інтеграції інформаційних систем митних, ветеринарних і санітарних органів, оскільки в більшості робіт розглядаються окремі цифрові інструменти без урахування їхньої взаємодії в єдиному інформаційному середовищі. Недостатньо опрацьованими залишаються також питання забезпечення простежуваності молочної продукції на всіх етапах експортного ланцюга, що значною мірою зумовлено фрагментованістю інформаційних систем і відсутністю повної гармонізації з європейськими стандартами обміну даними. Крім того, обмежено досліджено практичне застосування сучасних технологій, зокрема блокчейн-рішень і штучного інтелекту у митному контролі, що стримує розвиток ефективних механізмів управління ризиками.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження особливостей інформаційного забезпечення митного контролю експорту молочної продукції України в умовах євроінтеграції та визначення напрямів його вдосконалення.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: проаналізувати сучасний стан та ключові елементи інформаційного забезпечення митного контролю; дослідити динаміку та структуру експорту молочної продукції України; виявити основні проблеми функціонування інформаційних систем у сфері митного контролю; обґрунтувати напрями вдосконалення цифрових інструментів з урахуванням європейських стандартів. Виконання поставлених завдань дозволить систематизувати підходи до організації інформаційного забезпечення митного контролю та визначити практичні напрями підвищення ефективності експортних процедур у молочній галузі в умовах інтеграції України до європейського економічного простору.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах євроінтеграції та поступового наближення українського законодавства до норм Європейського Союзу особливо важливим стає ефективна організація експорту продовольчої продукції [18, с. 33]. Одним із ключових напрямів українського аграрного експорту є молочна продукція, яка перебуває під жорстким державним і міжнародним контролем [20]. Це пов'язано з необхідністю гарантувати її безпечність, якість і простежуваність на всіх етапах постачання – від виробника до перетину митного кордону.

Зі збільшенням обсягів експорту молочної продукції зростає і значення якісного інформаційного забезпечення митного контролю. Сучасні митні процедури не обмежуються перевіркою паперових документів. Вони все більше базуються на електронних системах, автоматизованому аналізу ризиків, цифрових сертифікатах та обміні даними між різними державними реєстрами. Саме інформаційна складова забезпечує узгоджену роботу між експортерами, митними органами, ветеринарними службами та іншими контролюючими інституціями [7; 8; 9].

Інформаційне забезпечення митного контролю експорту молочної продукції включає як традиційні документи, так і сучасні електронні системи [15; 18]. Усі ці елементи разом дозволяють перевіряти законність операцій,

підтверджувати безпечність продукції та забезпечувати достовірність даних [1; 2]. Їх узгоджена взаємодія робить митне оформлення більш ефективним і знижує ризики порушень у зовнішньоекономічній діяльності. Узагальнення основних складових наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Основні складові інформаційного забезпечення митного контролю експорту
молочної продукції

Складова	Зміст	Функціональне призначення в митному контролі
Зовнішньоекономічний контракт	Умови поставки, ціна, обсяги, Incoterms, сторони угоди	Формує правову основу експортної операції та визначає параметри товару
Інвойс (рахунок-фактура)	Найменування товару, кількість, вартість, умови оплати	Використовується для визначення митної вартості та перевірки достовірності даних
Сертифікат походження	Країна виробництва товару	Підтверджує походження для застосування тарифних преференцій
Ветеринарний сертифікат	Дані про безпечність продукції тваринного походження	Підтверджує відповідність ветеринарним вимогам країни імпорту
Санітарний сертифікат	Показники якості та безпечності харчових продуктів	Забезпечує допуск продукції до переміщення через кордон
Митна декларація	Електронні дані про товар, учасників ЗЕД	Основний документ митного оформлення та контролю
Електронні інформаційні системи	«Єдине вікно», системи електронного декларування	Забезпечують міжвідомчий обмін даними та цифровізацію контролю

Джерело: сформовано авторами на основі [15; 18]

Представлені в таблиці 1 складові свідчать, що інформаційне забезпечення митного контролю має багаторівневу структуру, яка поєднує традиційні документальні інструменти та сучасні цифрові технології. Така комбінація забезпечує комплексність перевірки експортних операцій, підвищує достовірність даних та сприяє зниженню ризиків порушень у сфері зовнішньоекономічної діяльності.

Виявлені особливості інформаційного забезпечення митного контролю обумовлюють необхідність трансформації підходів до його організації в умовах євроінтеграції набуває багатовимірного характеру. Якщо раніше основний

акцент робився на фіскальній функції, то сьогодні митний контроль виконує насамперед регуляторну та безпекову функції, забезпечуючи відповідність продукції вимогам європейського ринку.

Особливістю контролю молочної продукції є необхідність комплексної перевірки митної вартості, класифікації товару, ветеринарно-санітарних сертифікатів, походження сировини та умов виробництва [16; 17]. Це зумовлює потребу в інтегрованій інформаційній взаємодії між митними органами, Держпродспоживслужбою, лабораторними установами та іншими суб'єктами контролю.

У цьому контексті інформаційне забезпечення виступає важливим чинником ефективності митного контролю, оскільки визначає швидкість оформлення, рівень помилок у документації та прозорість експортних операцій. Використання електронного декларування та системи «єдиного вікна» дозволяє зменшити адміністративне навантаження, однак проблемою залишається недостатня синхронізація державних інформаційних ресурсів.

Важливою характеристикою молочної продукції, яка безпосередньо впливає на організацію митного контролю, є її швидке псування, що визначає необхідність прискореного митного оформлення та дотримання холодового ланцюга постачання. Додатковими особливостями є висока залежність від сертифікації (HACCP, ISO), критичність точності документів та чутливість до будь-яких затримок на митниці (табл. 2).

Таблиця 2

Ключові особливості експорту молочної продукції та їх вплив на митний контроль

Особливість	Зміст характеристики	Вплив на митний контроль
Швидке псування продукції	Обмежений термін придатності молочної продукції	Потреба у прискореному митному оформленні
Холодовий ланцюг	Безперервне дотримання температурного режиму	Посилений контроль логістичних умов
Високі вимоги до якості	Санітарні та ветеринарні стандарти	Обов'язковий лабораторний та документальний контроль

Сертифікаційна залежність	НАССР, ISO, ветеринарні сертифікати	Умова допуску до експорту
Чутливість до затримок	Критичний вплив часу на якість	Ризик втрат та псування продукції
Документальна точність	Висока залежність від правильності документального оформлення	Ризик затримок та відмов у митному оформленні

Джерело: сформовано авторами на основі [16; 17]

Наведені особливості визначають специфіку митного контролю молочної продукції, яка полягає у поєднанні стандартних процедур перевірки з посиленням контролем умов транспортування, сертифікації та швидкості оформлення. Це зумовлює адаптацію митних процедур до швидкопсувних товарів.

Ефективність організації митного контролю та особливості його здійснення безпосередньо пов'язані з динамікою зовнішньої торгівлі, зокрема з обсягами та структурою експорту молочної продукції. Аналіз зовнішньої торгівлі свідчить про позитивну динаміку розвитку експорту молочної продукції України. У 2025 році обсяг експорту становив 131,9 тис. тонн, що перевищує показник 2023 року на 11,3%. Водночас, експортна виручка зросла до 401,0 млн дол. США, що свідчить про підвищення доданої вартості продукції (табл. 3).

Аналіз показників таблиці 3 свідчить, що зростання валютної виручки випереджає темпи збільшення обсягів експорту, що підтверджується підвищенням середньої експортної ціни з 2490 до 3040 дол./т. Це зумовлено зміною структури експорту та орієнтацією на ринки з вищими вимогами до якості й безпечності продукції.

Таблиця 3

Динаміка експорту молочної продукції України

Показник	Роки			Відхилення 2025 р до 2023 р, %
	2023	2024	2025	
Обсяг експорту, тис. т	118,5	124,6	131,9	+11,3%
Експортна виручка, млн дол. США	295,4	310,2	401,0	+35,8%
Частка експорту до ЄС, %	62	66	понад 70	Зростання

Основна продукція	сухе молоко, масло, сири	сухе молоко, масло, сироватка	сухе молоко, масло, сири	Стабільна структура
Середня ціна, дол./т	2490	2495	3040	+22%

Джерело: сформовано авторами на основі [19; 20]

Водночас, спостерігається поступове посилення експортної орієнтації на ринок Європейського Союзу: частка експорту до країн ЄС зросла з 62% у 2023 р. до понад 70% у 2025 р. Така тенденція свідчить про поглиблення інтеграції України до європейського економічного простору, але одночасно підвищує залежність експортерів від дотримання європейських стандартів сертифікації, простежуваності та цифрового супроводу товарів.

Структура експорту підтверджує домінуючу роль країн ЄС у зовнішній торгівлі молочною продукцією України: понад 70% сухого молока та молочної сироватки експортується саме до цього ринку, а у сегменті вершкового масла цей показник становить 55–60%. Така концентрація експорту свідчить про поглиблення євроінтеграційних процесів, але водночас підсилює вимоги до дотримання стандартів якості та безпеки (рис. 1).

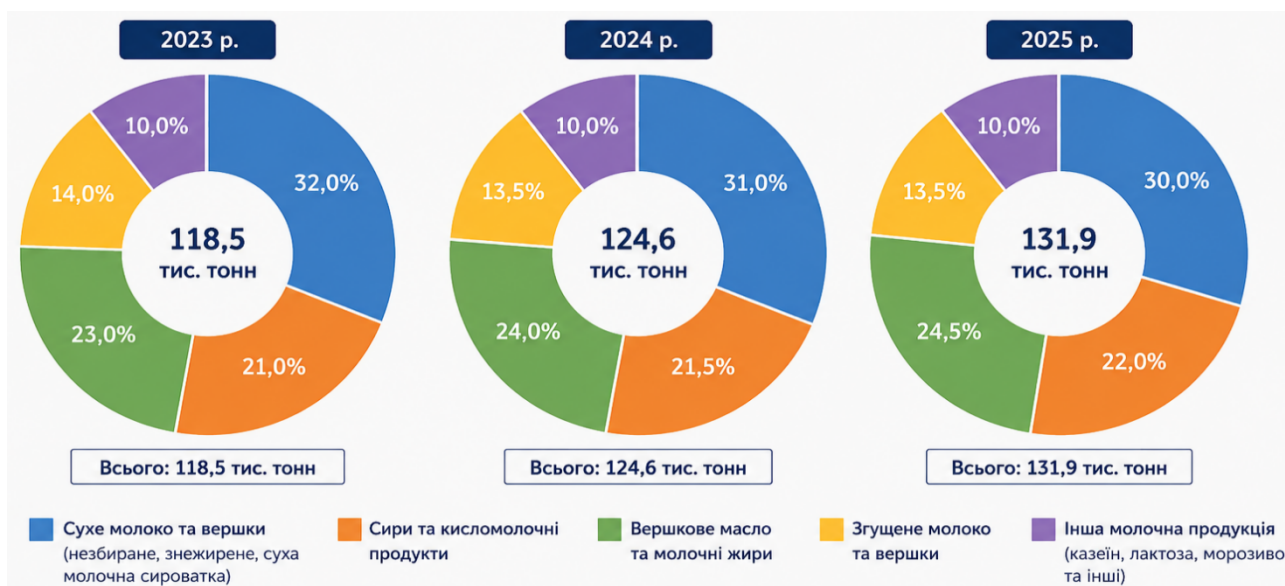

Рис. 1. Структура експорту молочної продукції України за 2023–2025 роки (у % до загального обсягу)

Джерело: сформовано авторами на основі [19; 20]

Дані рис. 1 свідчать про те, що у 2023–2025 рр. найбільшу частку в експорті молочної продукції України займає сухе молоко та вершки (близько 30–32%), другою за обсягами є група вершкового масла та молочних жирів (понад 23%), а також сир та кисломолочні продукти (понад 21%).

Отримані структурні особливості експорту зумовлюють підвищені вимоги до ефективності митного контролю, що в сучасних умовах досягається шляхом його цифрової трансформації.

У сучасних умовах митний контроль трансформується під впливом цифровізації, що змінює його функціональну роль і структуру від суто контрольної до інформаційно-аналітичної. Застосування електронного декларування, системи «єдине вікно» та автоматизованого аналізу ризиків не лише прискорює митні процедури, але й змінює логіку прийняття рішень у бік попередньої оцінки ризиків. У результаті - ефективність контролю визначається не кількістю перевірок, а якістю інтеграції та обробки даних між різними інформаційними системами (рис. 2).

Наведена модель відображає комплексну цифрову архітектуру митного контролю експорту молочної продукції, яка об'єднує державні інформаційні системи, електронне декларування, систему «єдине вікно» та цифрові інструменти суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Важливе значення у функціонуванні моделі має використання електронних ветеринарних і митних сертифікатів, а також інтеграція ERP- та SCM-систем підприємств із митними платформами. Це забезпечує оперативний обмін даними між учасниками зовнішньоекономічної діяльності та контролюючими органами, підвищує прозорість логістичних процесів, зменшує ризики помилок у документації та сприяє прискоренню проходження митних процедур в умовах євроінтеграції України.

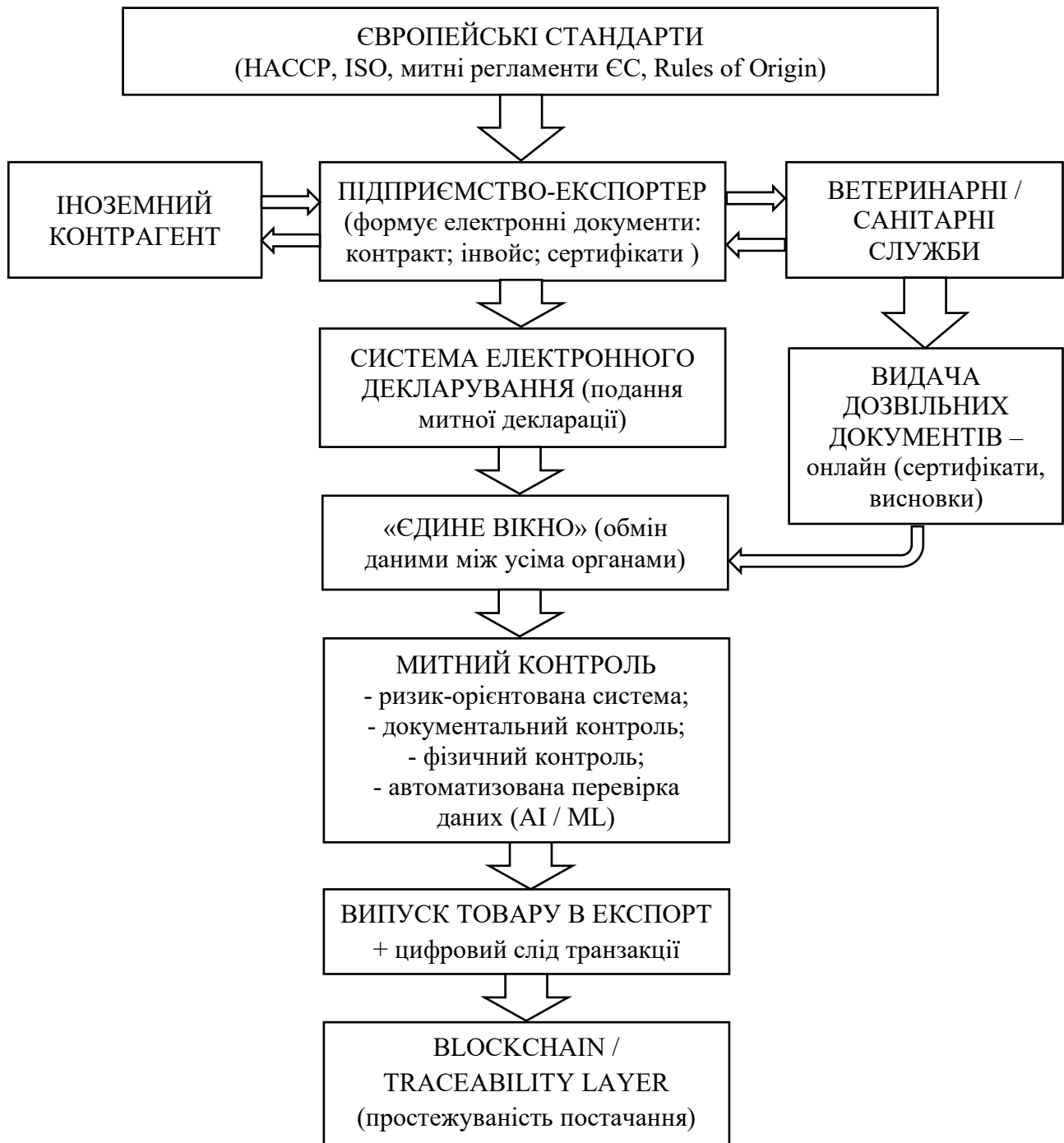

Рис. 2. Цифрова модель митного контролю експорту молочної продукції в умовах євроінтеграції (електронне декларування та система «єдине вікно»)

Джерело: власна розробка авторів

Попри впровадження цифрових технологій у митний контроль, у практиці його функціонування зберігається низка системних проблем, які обмежують ефективність інформаційного забезпечення (табл. 4).

Таблиця 4

Основні проблеми інформаційного забезпечення митного контролю в умовах цифровізації

№	Проблема	Характеристика	Наслідки
1	Фрагментованість систем	Відсутність єдиного інформаційного середовища	Дублювання та розпорошення даних
2	Дублювання інформації	Повторне введення даних у різні системи	Зростання часу обробки
3	Помилки в документах	Людський фактор, відсутність автоматизації	Повернення декларацій
4	Несинхронізовані перевірки	Різні швидкості контролю органів	Затримки оформлення
5	Недостатня інтеграція з ЄС	Обмежена сумісність систем	Ускладнення гармонізації
6	Ризики підробки сертифікатів	Можливість підробки сертифікатів	Загроза безпеці експорту

Джерело: власна розробка авторів

Виявлені проблеми інформаційного забезпечення митного контролю зумовлюють необхідність системного удосконалення цифрової інфраструктури та інструментів управління ризиками. Основними напрямками є: інтеграція баз даних, використання штучного інтелекту в ризик-аналізі, впровадження блокчейн-технологій для простежуваності, автоматизація перевірки сертифікатів, гармонізація з Митною моделлю даних ЄС (EU Customs Data Model) та розвиток електронного документообігу (табл. 5).

Таблиця 5

Напрями удосконалення інформаційного забезпечення митного контролю

№	Напрямок удосконалення	Сутність	Очікуваний ефект
1	Цифрова інтеграція баз даних	Об'єднання митних, ветеринарних, податкових систем	Усунення дублювання даних, єдиний інформаційний простір
2	Використання AI у ризик-аналізі	Автоматизована оцінка митних ризиків	Підвищення точності контролю, зниження навантаження
3	Впровадження блокчейн-технологій	Простежуваність руху продукції	Захист від фальсифікацій, прозорість ланцюга постачання
4	Автоматизація перевірки сертифікатів	Електронні реєстри та цифрові підписи	Скорочення часу перевірок, підвищення достовірності

5	Гармонізація з Митною моделлю даних ЄС	Узгодження інформаційних стандартів з ЄС	Полегшення інтеграції до європейського митного простору
6	Розвиток електронного документообігу	Повний перехід до цифрових документів	Зменшення паперового обігу, прискорення митних процедур

Джерело: власна розробка авторів

Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити ефективність митного контролю, скоротити час митного оформлення, мінімізувати помилки в документації та забезпечити більшу прозорість зовнішньоекономічних операцій. Це, у свою чергу, сприятиме підвищенню конкурентоспроможності української молочної продукції на ринку Європейського Союзу та поглибленню інтеграції України до європейського митного простору.

Висновки. Таким чином, в умовах євроінтеграції інформаційне забезпечення митного контролю є важливим чинником ефективного експорту молочної продукції України. Сучасний митний контроль характеризується зростанням ролі електронних систем, цифрових сертифікатів та автоматизованого обміну даними між контролюючими органами.

У статті проаналізовано основні складові інформаційного забезпечення митного контролю та визначено їх роль у забезпеченні прозорості й безпечності експортних операцій. Проведений аналіз показав позитивну динаміку експорту молочної продукції України у 2023–2025 рр. та посилення орієнтації на ринок Європейського Союзу, що підвищує вимоги до якості продукції, точності документації та швидкості митного оформлення.

У ході дослідження виявлено основні проблеми інформаційного забезпечення митного контролю, зокрема фрагментованість інформаційних систем, дублювання даних, недостатню інтеграцію з європейськими цифровими платформами та ризики помилок у документації. Обґрунтовано, що їх подолання потребує розвитку цифрової інфраструктури, інтеграції інформаційних систем, впровадження електронного документообігу, технологій штучного інтелекту та блокчейн-рішень.

Подальших досліджень потребують питання оцінювання ефективності цифрових технологій у митному контролі та інтеграції українських інформаційних систем до європейського цифрового митного простору.

Список використаних джерел

1. Шевчук Л. М. Теоретико-правові аспекти визначення поняття "митний контроль" в Україні. *Історико-правовий часопис*. 2021. № 2. С. 106-111. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/icprch_2021_2_17 (дата звернення: 02.05.2026)
2. Співак І. В. Митний контроль: порівняльний аналіз. *Вісник НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право*. 2016. № 3/4(31/32). С. 149–153. URL: <https://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/140566> (дата звернення: 08.05.2026)
3. Borsa V., Terebeichuk Y. Цифровізація митниці як чинник розвитку міжнародної торгівлі. *Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій*. 2024. № 2 (14), 355-367. DOI: <https://doi.org/10.32750/2024-0232>
4. Єрешко К., Хома О., Пислиця А. Діджиталізація митних процедур: сучасний стан та перспективи розвитку. *Журнал Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника*. 2024. № 11(2). С. 103–115. DOI: <https://doi.org/10.15330/jpnu.11.2.103-115>
5. Погрішук Г., Головай Н. Інноваційні технології у митній сфері: виклики та перспективи цифровізації. *Економічні горизонти*, 2024. № 4(29). С. 79–90. DOI: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.4\(29\).2024.315304](https://doi.org/10.31499/2616-5236.4(29).2024.315304)
6. Шевченко Л. Адміністративно-правова характеристика діджиталізації у сфері митної справи. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2022. № 5. С. 280–285. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.05.59>
7. Сидорович О. Ю., Смалюк А. М. Цифрова трансформація митного адміністрування як драйвер модернізації митної сфери держави. *Інноваційна економіка*. 2026. № 1. С. 226-235. URL:

<https://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1696> (дата звернення:
02.05.2026)

8. Гребельник О., Микита М., Орищенко І. Роль цифрової трансформації в управлінні митної справи. *Економіка та суспільство*. 2025. Вип. № 79. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-79-143>.

9. Мащенко М. А., Сергієнко О. А., Лісна І. Ф., Степуріна С. О. Цифрова трансформація митно-логістичних процесів у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2026. № 1. pp. 18-23. DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2026-1-2>

10. Litvin A., Turcan R., Stratila A., Turcan I. Agricultural trade: Impacts on market stability and integration with developing countries. *Encyclopedia of Agriculture and Food Systems (Third Edition)*. Vol. 4, 2026, pp. 177-200. DOI: <https://doi.org/10.1016/B978-0-443-15976-3.00140-9>

11. Kshetri N. Blockchain's roles in meeting key supply chain management objectives. *International Journal of Information Management*. 2018. Vol. 39. P. 80–89. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.ijinfomgt.2017.12.005>

12. Барановська В. М. Гарантії захисту прав суб'єктів ЗЕД в умовах цифровізації митних процедур. *Аналітично-порівняльне правознавство*. 2026. № 1. С. 312–318. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2026.01.3.48>

13. Цифровізація фіскального та митного простору для прозорого залучення прямих іноземних інвестицій / Дзюбановська Н., Кізима А., Маслій В. та ін. *Економічний аналіз*. 2025. Т. 35. № 2. С. 254-269. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.02.254>.

14. Вдовин М., Стобожик В. Дискримінантний аналіз як інструмент антикризової діагностики виробників молочної продукції. *Scientific Journal of Yuriy Fedkovich Chernivtsi National University Economics*. 2026. № 1. С. 37–43. DOI: <https://doi.org/10.32782/ecovis/2026-1-6>

15. Назарова Г., Кононенко Л., Васильєв О. Митне оформлення у системі митного контролю: сучасний стан та напрями удосконалення. *Таврійський*

науковий вісник. Серія: Економіка, 2023 (16), С. 249-257. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.16.33>

16. Коломієць Г. В. Європейські стандарти митного контролю та їх вплив на митну безпеку України. *Development Service Industry Management*. 2023. № 4(33). DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2023-4\(33\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2023-4(33))

17. Бондаренко Є., Угрин В. Новітні пріоритети розвитку митного контролю та митного оформлення в Україні. *Науковий журнал «Світ фінансів»*. 2025. № 4(81). С. 89-101. URL: <https://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1748> (дата звернення: 02.05.2026)

18. Митна діяльність в Україні: організація та облікове забезпечення. Вип. 1. Організація митної діяльності в Україні, її роль в розвитку бізнесу та облікове забезпечення: посібник / Ю. Ю. Мороз, Ю. С. Цал-Цалко, Т. С. Гайдучок, Н. І. Цегельник. Житомир : Рута, 2020. 136 с. URL: <https://surl.lu/jnlytk> (дата звернення: 02.05.2026)

19. Державна митна служба України. *Статистичні дані щодо зовнішньої торгівлі України у 2023–2025 роках*. URL: <https://customs.gov.ua/statistika-ta-reiestri> (дата звернення: 15.05.2026)

20. Асоціація виробників молока (АВМ). *Аналітичні та статистичні матеріали щодо ринку молока України за 2023–2025 роки*. URL: <https://avm-ua.org> (дата звернення: 15.05.2026)